

MINISTERIET FOR
BY, BOLIG OG
LANDDISTRIKTER

De lokale aktionsgrupper

- introduktion og status for perioden 2007-2012

Indhold

1. Indledning	2
2. Baggrund	3
Lokale aktionsgrupper – filosofi og organisering	3
Målsætninger	3
Hvorfor støtter EU og Danmark lokale aktionsgrupper?.....	4
3. Finansiering og anvendelsen af tilskud	5
Finansieringen af lokale aktionsgrupper	5
Anvendelsen af tilskud	6
4. Effekter og resultater	11
Effekten af bottom-up princippet	11
Lokale aktionsgrupper og nye arbejdspladser.....	13
Lokale aktionsgrupper og erhvervsfremme	14
Lokale aktionsgrupper og bosætning	15
Lokale aktionsgrupper og områdefornyelse i mindre byer	17

1. Indledning

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter støtter lokale kræfter i arbejdet med at udvikle Danmarks landdistrikter og fiskeriområder. Det sker gennem 57 lokale aktionsgrupper fordelt over hele landet.

De lokale aktionsgrupper er skabt for at fremme en positiv udvikling i landdistrikter og fiskeriområder. Midlerne til de lokale aktionsgrupper og de lokale projekter kommer fra EU's Landdistriktsfond og Fiskerifond og fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter. Regioner, kommuner og offentlige fonde bidrager også med tilskud til de lokale udviklingsprojekter via aktionsgrupperne.

Lokale aktionsgrupper arbejder efter den såkaldte LEADER-metode. Den sikrer, at lokale aktører – borgere, foreninger, virksomheder m.fl. – bliver repræsenteret i aktionsgruppernes bestyrelser, som prioriterer og indstiller de mange lokale udviklingsprojekter til tilskud.

De 57 lokale aktionsgrupper har i den nuværende programperiode fra 2007 og til udgangen af 2012 indstillet næsten 4.000 lokale projekter i landdistrikter og fiskeriområder til tilskud.

Denne publikation indeholder en introduktion til lokale aktionsgrupper og en status over deres arbejde med lokale udviklingsprojekter.

Du kan læse mere om landdistrikter og lokale aktionsgrupper på livogland.dk

2. Baggrund

Lokale aktionsgrupper – filosofi og organisering

De lokale aktionsgrupper er foreninger, som bidrager til udviklingen af landdistrikter og fiskeriområder i samspil med det omgivende samfund og prioriterer og indstiller projekter til tilskud ud fra deres kendskab til de respektive lokalområder.

De lokale aktionsgrupper arbejder efter LEADER-metoden. Metoden har til formål at skabe lokal udvikling gennem samarbejde. Samarbejde og partnerskaber er et nøgleelement i metoden. I Danmark bliver partnerskabet udmøntet gennem lokale-private foreninger (lokale aktionsgrupper), som er oprettet efter almindelige demokratiske foreningsprincipper med vedtægter, generalforsamling m.v.

De lokale aktionsgruppers arbejde bygger på et princip om at sikre borgerne indflydelse på udviklingen i deres eget lokalområde. Man taler om "bottom-up", hvilket betyder, at idéerne og indsatsen bliver skabt nedefra (af den lokale befolkning). Borgere får dermed reel indflydelse og bestemmer, hvordan deres lokalområde skal udvikles.

Hver enkelt aktionsgruppe har sin egen bestyrelse, et offentligt-privat partnerskab, sammensat af lokale foreningsfolk, kommunale og regionale repræsentanter, erhvervsdrivende og lokale borgere. Disse personers lokalkendskab skal sikre, at tilskudsmidlerne anvendes bedst muligt. Bestyrelsens første opgave er at udarbejde en lokal udviklingsstrategi. Strategien skal være helhedsorienteret og rettet mod aktionsgruppens geografiske område. Med midler fra landdistrikts- og/eller fiskeriudviklingsprogrammet indstiller bestyrelsen lokale projekter til tilskud. Metoden forudsætter således en lokal forankring. Beslutninger om indstilling af projekter træffes lokalt, mens vurdering af legalitet og udbetaling af tilskud foretages centralt af NaturErhvervstyrelsen. De lokale bestyrelser har råderum til at prioritere midler med udgangspunkt i lokalområdets aktuelle behov.

Målsætninger

De lokale aktionsgrupper arbejder med følgende overordnede målsætninger for udviklingen af landdistrikter og fiskeriområder:

- Etablering af nye arbejdspladser og
- Fremme attraktive levevilkår

Der er 57 lokale aktionsgrupper i Danmark og omkring 2.500 i hele EU. Landdistrikter og fiskeriområder, der modtager tilskud, er områder med særlige socio-økonomiske og geografiske udfordringer. Af de 57 aktionsgrupper er de 39 grupper etableret under Landdistriktsprogrammet, mens 6 aktionsgrupper er oprettet under Fiskeriudviklingsprogrammet. De sidste 12 aktionsgrupper er oprettet under begge programmer.

Hvorfor støtter EU og Danmark lokale aktionsgrupper?

I landdistrikter og fiskeriområder har der historisk set været mange arbejdspladser i de primære erhverv, det vil sige i landbrug og fiskeri. Teknologisk udvikling og mere effektive produktionsformer har betydet, at mange af disse arbejdspladser er forsvundet, og at mange landdistrikter har oplevet en tilbagegang i befolkningstallet. I 1948 arbejdede ca. 23 % af de beskæftigede i de primære erhverv. I 2010 var det blot ca. 3 %. De lokale aktionsgrupper indstiller en bred vifte af projekter til tilskud. Der er bl.a. tale om projekter, der bidrager til produktudvikling og nye produkter og til at diversificere økonomien. Det betyder, at de økonomiske aktiviteter spredes på andre og nye sektorer til gavn for udviklingen i landdistrikter og fiskeriområder.

3. Finansiering og anvendelsen af tilskud

Finansieringen af lokale aktionsgrupper

Tilskudsmidlerne til de lokale aktionsgrupper og projekter kommer fra Den Europæiske Landbrugsfond til Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Fiskerifond samt fra den danske stat (Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter). Hertil kommer finansiering fra regioner, kommuner og offentlige fonde, der i et vist omfang kan træde i stedet for midler fra staten.

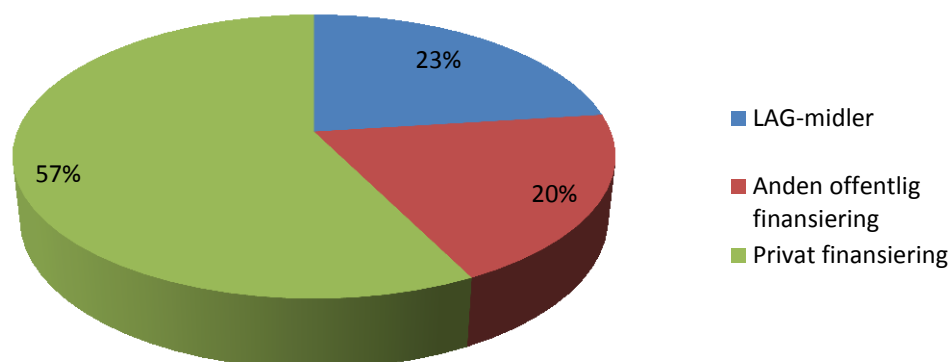
Hver aktionsgruppe får i gennemsnit stillet 2 mio. kroner til rådighed årligt til at drive den lokale aktionsgruppe og indstille projekter til tilskud. I perioden 2007-2013 forventes EU og Danmark via aktionsgrupperne at investere i landdistrikter og fiskeriområders udvikling med følgende midler:

- EU's Fiskerifond: 93 millioner kroner.
- EU's Landdistriktsfond: 463 millioner kroner.
- Dansk offentligt tilskud: 472 millioner kroner.

Formålet med at yde tilskud til landdistrikter og fiskeriområder er bl.a. at fremme private investeringer. Tilskud har i mange tilfælde ansporet til private investeringer. En opgørelse fra august 2012 viser således, at for hver udbetalt tilskudskrone har private investorer i gennemsnit medfinansieret 2½ krone.

Figur 1. Finansiering af projekter i landdistrikter via lokale aktionsgrupper

	Beløb i kr.	Andel af samlet finansiering
Tilskud fra aktionsgruppen	198.432.444	23 %
Anden offentlig finansiering	169.094.656	20 %
Privat finansiering	494.848.925	57 %
Samlet budget for projekter	862.376.025	100 %

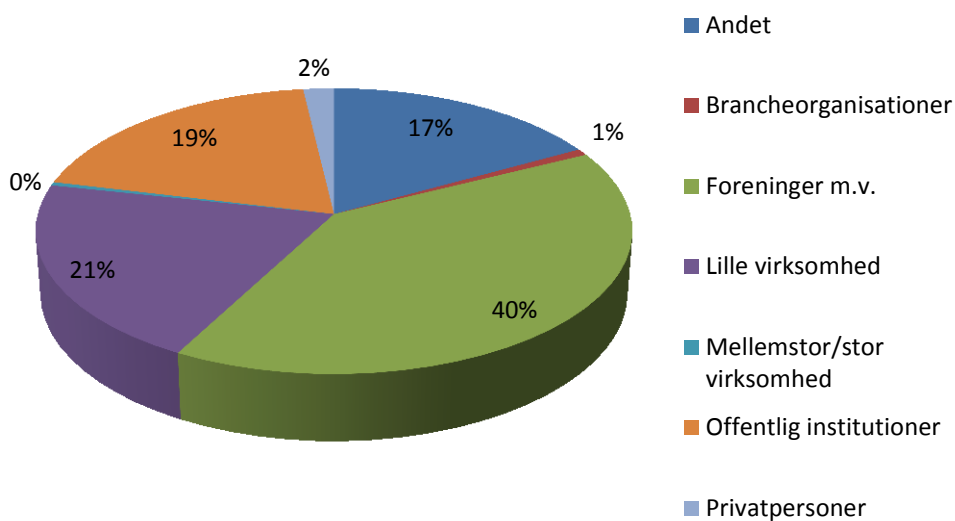
Anm: Opgørelsen er baseret på de 1348 af programmets projekter, der var afsluttet per 23. august 2012. Frivillig arbejdskraft medregnes som privat finansiering.

Anvendelsen af tilskud

Nedenstående tabeller vedrører tilsagn, som NaturErhvervstyrelsen har givet i indeværende programperiode. I tabellerne vises tilsagnene for projekter i henholdsvis landdistrikter og fiskeriområder. Tilsagnene er fordelt på ansøgertype, indsatsområde og regioner. Tallene er baseret på tilsagn givet i perioden 2007-2012 og omfatter ikke ændringer, der løbende sker i forhold til projekter, der opgives, får reduceret tilskuddet eller lignende.

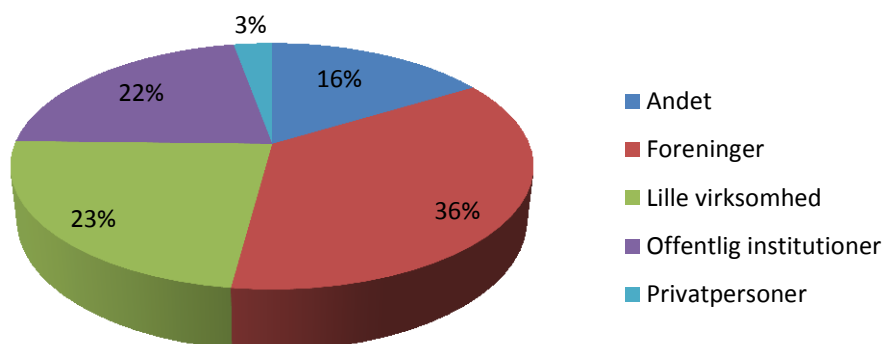
Af tabel 1 fremgår det, hvilke type ansøgere der har modtaget tilsagn fra lokale aktionsgrupper i landdistrikter. Foreninger modtager omkring 40 % af de tildelte midler, virksomheder ca. 21 % og offentlige institutioner knap 20 % af de samlede tilskudsmidler.

Tabel 1. Tilskud (tilsagn) fordelt på ansøgertype i landdistrikter 2007-2012

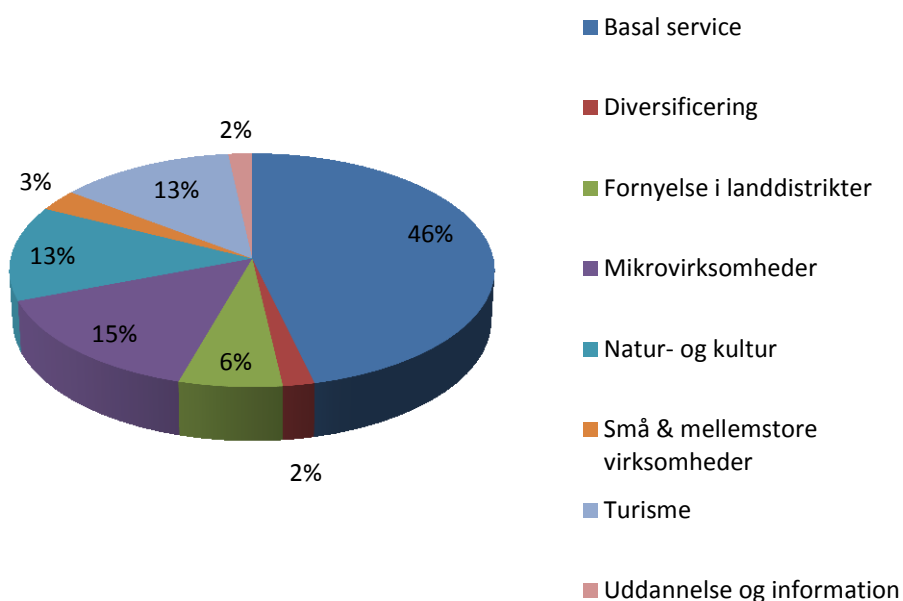
Ansøgertypen "Andet" udgør en forholdsvis stor andel på knap 17 % af de samlede tildelte midler og dækker mange forskellige typer projekter, der ikke entydigt kan kategoriseres i de øvrige kategorier. Der kan være tale om projekter inden for turismeområdet – fx museer. For aktionsgrupperne i fiskeriområderne er billedet omtrent det samme. Foreninger har modtaget knap 36 % af de samlede tilskudsmidler, mens små virksomheder og offentlige institutioner hver har modtaget lidt over 20 %.

Tabel 2. Tilskud (tilsagn) fordelt på ansøgertype i fiskeriområder 2007-2012

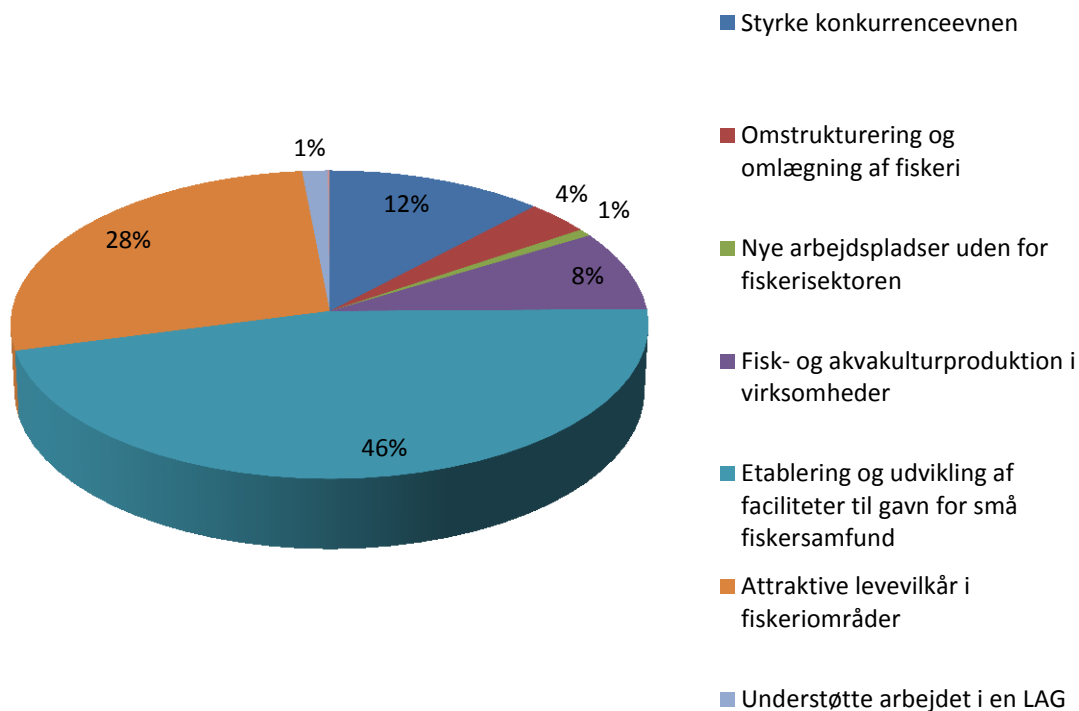
Af tabel 3 og 4 fremgår det, hvilke indsatsområder der har opnået tilsagn fra de lokale aktionsgrupper. For aktionsgrupperne i landdistrikterne tegner indsatsområdet "Basal Service" sig for 46,2 % af de tildelte midler. Tilskud til basal service omfatter bl.a. etablering og bevarelse af lukningstruede servicefaciliteter, som har betydning for erhvervs-, fritid- eller kulturlivet i landdistrikterne. De direkte virksomhedsrelaterede tilskud udgør op mod 20 % af det samlede tilskud, hvortil også regnes en del af projekterne under indsatsområdet "Turisme", der udgør ca. 13 % af de tildelte midler.

Tabel 3. Tilskud (tilsagn) fordelt på indsatsområde i landdistrikter 2007-2012

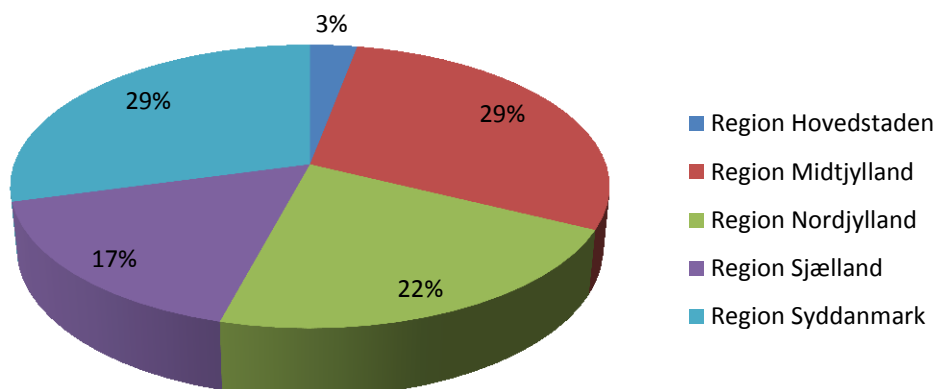
Af tabel 4 ses, at tilskudsmidlerne til indsatsområdet "Etablering og Udvikling af Faciliteter" udgør 46,1 % af de tildelte midler i fiskeriområderne. Faciliteterne er ofte forbedringer i de mange små havne, og mange af projekterne omhandler typisk forbedring af turismefaciliteter. Det andet store indsatsområde er "Attraktive Levevilkår i Fiskeriområder", som har modtaget 27,6 % af de tildelte midler. Omkring 20 % af tilskudsmidlerne kan direkte relateres til udvikling af nye produkter inden for fiskeri og akvakultur og til forbedring af konkurrenceevnen i fiskeriområder.

Tabel 4. Tilskud (tilsagn) fordelt på indsatsområde, fiskeriområder 2007-2012

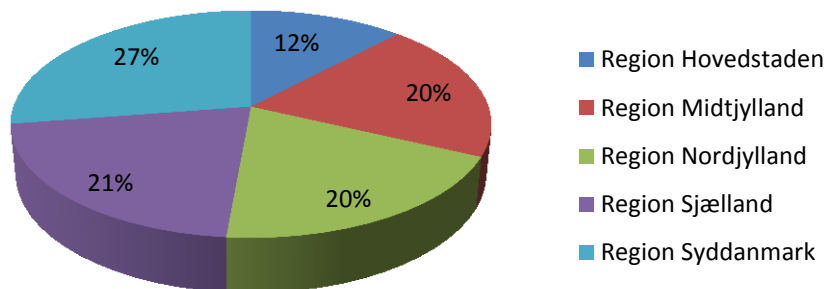
Af tabel 5 og 6 fremgår, hvordan tilskud fordeler sig på regionerne. 3 % af midlerne går til udvikling af landdistrikter i hovedstadsregionen, mens Region Syddanmark og Region Midtjylland tegner sig for de højeste andele på hver 29 %.

Tabel 5. Tilskud (tilsagn) fordelt på regioner i landdistrikter 2007-2012

For fiskeriaktionsgruppernes vedkommende modtager Region Hovedstaden af gode grunde færre midler end de øvrige regioner, men den relativt høje andel til Hovedstadsregionen skal ses i lyset af, at Bornholm, som udgør en væsentlig fiskeriaktionsgruppe, hører til Hovedstadsregionen. Region Syddanmark modtager omkring 27 % af de tildelte tilskudsmidler, mens Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Sjælland hver modtager ca. 20 %.

Tabel 6. Tilskud (tilsagn) fordelt på regioner i fiskeriområder 2007-2012

4. Effekter og resultater

Effekten af bottom-up princippet

Midtvejsevalueringen af det Danske Landdistriktsprogram og en analyse af merværdien ved LEADER-metoden påpeger, at aktionsgruppernes bottom-up tilgang, som er et element i LEADER-metoden, har haft gavnlige effekter for udviklingen i landdistrikter og fiskeriområder. Selve netværksdannelsen omkring aktionsgruppernes bestyrelser og de enkelte projekter bidrager til at udnytte borgernes ressourcer i de enkelte lokalsamfund.¹ Bestyrelsernes lokalkendskab er med til at sikre, at det rent faktisk er de bedste projekter, der opnår tilskud. Denne konklusion understøttes tillige af aktionsgruppernes egen undersøgelse gennemført af Koordinationsudvalget for de lokale aktionsgrupper i 2012 (se citatbokse).

"I kraft af netværk i lokalsamfundene har bestyrelsen samlet set en stor kontaktflade og fungerer som lokale ambassadører. Derved sikrer bestyrelsen via lokalkendskabet, at de støttede projekter i overvejende grad virkelig er projekter, der løfter udvikling i lokalområderne."

(Koordinationsudvalget: Erfaringer fra LAG og FLAG arbejdet fra 2007 til 2013)

Inddragelsen af lokalsamfundet skaber desuden en værdi gennem de samarbejdsrelationer, der opstår, når projekter planlægges og føres ud i livet. De lokale aktionsgrupper har en mobiliserende effekt og styrker borgernes engagement i deres område. Det er blevet påvist, at de lokale projekter bidrager til at øge den sociale kapital – et mål for samarbejdsrelationer mellem borgere.² Dette regnes som værdiskabende og en gevinst for lokalsamfundene, da borgere med høj social kapital er mere tilbøjelige til at engagere sig i udvikling af deres lokalområde.

"Den nærdemokratiske tilgang og beslutningsprocessen fra idéen fødes til et projekt søsættes, er vigtig og klart med til at fremme både det lokale engagement og kvaliteten af projekterne."

(Koordinationsudvalget: Erfaringer fra LAG og FLAG arbejdet fra 2007 til 2013).

¹ Center for Landdistriktsforskning (2012): Merværdien af LEADER, <http://static.sdu.dk/mediafiles//3/2/6/%7B3260DD48-C3F8-4561-B7FE-FF0CAA819EC8%7DCLEReport16.pdf>

² Teilmann, K., Measuring social capital accumulation in rural development, Journal of Rural Studies (2012), <http://dx.doi.org/10.1016/j.jrurstud.2012.10.002>

Bovbjerg Fyr – de frivilliges fyrtårn mod vest

Da den sidste fyrmester på Bovbjerg Fyr blev opsagt, satte de lokale sig for, at de ville overtage fyret. En stor kreds af borgere fra egnen stiftede en støtteforening og gjorde fyret til et kulturelt centrum for egnens befolkning og turister.

Fyret har nu 40.000 besøgende årligt og styres af en fuldtidsansat daglig leder og ca. 100 frivillige. De udfører al slags arbejde fra reparationer til cafédrift, og er meget medbestemmende i forhold til aktiviteterne i fyret.

De frivillige kommer fra de nærliggende byer som Vanborg, Fjaltring og Ferring, men også lidt længere væk fra bl.a. Lemvig og Holstebro. Der er endda sommerhusgæster fra København og Tyskland på frivilliglisten. De tager vagter, når de er på ferie i området.³

Den lokale aktionsgruppe i Lemvig har ydet tilskud til Bovbjerg Fyr.

³ En mere udførlig beskrivelse kan findes i Tanvig, Hanne W. (2012): "Projekter og lokal udvikling i yderområder? En analyse af ti projekter med succes."

http://www.mdbl.dk/sites/mdbl2.omega.oitudv.dk/files/dokumenter/publikationer/udvikling_yderomraader_lores.pdf

Lokale aktionsgrupper og nye arbejdspladser

Midtvejsevalueringen af landdistriktsprogrammet⁴ viser, at ordningen om tilskud til etablering af nye arbejdspladser og fremme af attraktive levevilkår i løbet af de to første projektår resulterede i omkring 270 nye arbejdspladser. Denne effekt er opgjort på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse og er baseret på de 1.399 tilsagn, der blev givet i løbet af de to første projektår. Disse projekter modtog i alt 425,9 mio. kr. Det skal bemærkes, at mange af projekterne ikke var færdige på tidspunktet for effektopgørelsen.

På grundlag af senere indberetninger fra de 1.240 projekter, der modtog slutudbetalinger i perioden 2007 til udgangen af 2011, vurderes den direkte beskæftigelseseffekt at være på knap 1.000 nye arbejdspladser.⁵ Det er betydeligt flere end de 344 nye arbejdspladser, som er forudsat i landdistriktsprogrammets mål.

Den faktiske beskæftigelseseffekt kan vise sig større end den ovennævnte direkte beskæftigelseseffekt. Dels må det forventes, at eksempelvis nystartede erhvervsdrivende ekspanderer gradvist, og den faktiske beskæftigelseseffekt først vil vise sig efter slutudbetalingerne. Dels konkluderer midtvejsevalueringen af landdistriktsprogrammet, at aktionsgrupperne foruden nye arbejdspladser har bidraget til fastholdelse af arbejdspladser i landdistrikterne. Den indirekte beskæftigelseseffekt for lokalområdet indgår heller ikke i undersøgelsen.

Midtvejsevalueringen konkluderer også, at der er mange små projekter, hvis beskæftigelseseffekt er begrænset. Omvendt er det blevet påvist, at det netop er de økonomisk set små projekter, der mest omkostningseffektivt faciliterer lokal inddragelse og engagement.⁶ Erfaringer viser også, at det for mindre projekter kan være vanskeligt at få adgang til private fonde, da dette ofte kræver et større, professionelt set-up, end frivillige projekter kan mønstre.⁷

⁴ Orbicon Leif Hansen & Epinion (2010): Midtvejsevaluering af Det Danske Landdistriktsprogram 2007-2013 for perioden 2007-2009, http://2.naturerhverv.fvm.dk/Files/Filer/Publikationer/Landdistrikter/2011/final_samlet_rapport.pdf

⁵ LAG'erne havde per juni 2012 udbetalt slutudbetalinger til 2.883 projekter.

⁶ Teilmann, K., Measuring social capital accumulation in rural development, Journal of Rural Studies (2012), <http://dx.doi.org/10.1016/j.jrurstud.2012.10.002>

⁷ DAMVAD A/S (forventes offentliggjort foråret 2013): Social innovation og sociale entreprenører I yderområder.

Lokale aktionsgrupper og erhvervsfremme

De lokale aktionsgrupper yder ikke kun tilskud til individuelle iværksættere, men også til samarbejdsprojekter, fx i forbindelse med lokale erhvervsklynger. Små erhvervsdrivende kæmper ofte med de samme typer udfordringer, som fx afsætning og markedsføring. I mange tilfælde er det derfor fordelagtigt at sætte ind med fælles initiativer til gavn for mange.

På Bornholm har kunsthåndværkere etableret en erhvervsklynge. Kunsthåndværkerne havde den fælles udfordring at få markedsført og solgt deres produkter til et større marked. Dette er en ressourcekrævende opgave for en enkelt kunsthåndværker, der typisk har størst fokus på sin produktion. De lokale aktionsgruppe på Bornholm har bidraget til at skabe rammerne for samarbejde og netværksdannelse, der kan løse sådanne udfordringer og skabe synergi mellem lokale iværksættere.

I boksene nedenfor ses 3 eksempler på erhvervsprojekter støttet via lokale aktionsgrupper.

Bornholmske kunsthåndværkere

Det bornholmske kunsthåndværk er helt i top, både hvad angår kvalitet samt evnen til samarbejde mellem kunsthåndværkerne. ACAB – Arts and Craft Association Bornholm – er med sine ca. 70 virksomhedsmedlemmer et glimrende eksempel på, hvor langt man kan komme via netværk og samarbejde.

Lidt over 50 aktive medlemmer af netværket oplevede samlet set en indtjeningsfremgang på 18 % over den toårige projektperiode. Særligt ansættelsen af en marketingsansvarlig har bidraget til at åbne dørene til markeder, der ellers ikke er nemt tilgængelige. De deltagende kunsthåndværkere har været med i en lang række udstillinger og opnået megen flot medieomtale – nationalt såvel som internationalt.⁸

⁸ Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2010): Mangfoldighed giver udvikling – 12 projekter der skaber nye muligheder på landet, http://issuu.com/foedevareministeriet/docs/lag_magasin_web_enkeltsider

Krokodille Zoo på Falster

René Hedegaard er oprindeligt uddannet elektriker fra København, men flyttede for 23 år siden til Falster til et nedlagt landbrug. Her har han nu oparbejdet en af verdens fineste samlinger af krokodiller. Renés Krodille Zoo er blevet opdaget af Norsk TV, som har optaget adskillige programmer med ham under titler "Krodille-redderen."

Igennem LAG-Guldborgsund er der søgt om 155.650 kr. til at løfte Krokodille Zoo's bygninger op til internationalt niveau, bl.a. via etablering af en tropehal til unge krokodiller. Ansøgningen forventes endeligt godkendt i NaturErhvervstyrelsen inden for de kommende måneder.

Krokodille Zoo er organisatorisk placeret under den Sociale Virksomhed Guldborgsund og beskæftiger gennem praktik, elevpladser og løntilskud en række unge, der har svært ved at komme igennem almindelige uddannelsesforløb.

Rømø Havn – en indgang til offshore vindmøller i Nordsøen

Rømø Havn er midt i en markant udviklingsproces, hvor havnen går fra at være en lille fiskeri- og færgehavn til at blive en vigtig servicehavn for den hastigt voksende offshore vind-industri i Nordsøen. Havnen har investeret 40 mio. kr. i ny infrastruktur, blandt andet i etableringen af en 410 meter ny kaj, som gør det muligt både at modtage og afsende langt større mængder gods end det tidligere har været tilfældet.

Det har været af stor betydning for Rømø Havn, at den i 2010 fik tildelt tilskud gennem LAG-Tønder til at ansætte en medarbejder til markedsføring. Dette har ført til, at Rømø Havn har fået de første store opgaver inden for offshore vind.

Rømø Havn er i dag i rivende udvikling. Et tysk rederi havde i 2010 bygget den bygning, hvorfra de vil drive deres forretning, allerede inden udvidelserne af Rømø Havn var gået i gang. Andre virksomheder er også kommet til, og allerede i 2010 var der bygget i alt 2000 m² i tilknytning til havnen.⁹

Lokale aktionsgrupper og bosætning

Som i mange andre europæiske lande er der i Danmark en afvandring fra land til by. I perioden 2007-2012 steg befolkningstallet med 2,8 % set over hele landet.¹⁰ Dette tal dækker dog over betydelige regionale forskelle. Bykommunerne har i perioden oplevet en befolkningstilvækst på 4,9 %, mens landets yderkommuner i samme periode har haft en negativ befolkningstilvækst på 2,7 %.

⁹ Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2010): Mangfoldighed giver udvikling – 12 projekter der skaber nye muligheder på landet, http://issuu.com/foedevareministeriet/docs/lag_magasin_web_enkeltsider

¹⁰ Regional- og Landdistriktpolitisk Redegørelse, 2012: http://mbl.dk/sites/mblv2.omega.oitudv.dk/files/dokumenter/publikationer/regional-og_landdistriktpolitisk_redegoerelse_2012.pdf

De lokale aktionsgrupper kan modvirke denne udvikling ved at sætte ind dér, hvor de mener, effekten vil være størst for deres lokalområde. Indsatserne er meget forskellige: Nogle projekter bidrager til at forbedre beskæftigelsesmulighederne i områderne, mens andre bidrager til at skabe gode rammer for fritidsaktiviteter og et aktivt lokalsamfund. Den grundlæggende tanke er, at der skal en helhedsorienteret indsats til for at sikre attraktive landdistrikter.

Klitmøller – the Cold Hawaii

Siden 1980'erne har de særlige vind- og strømforhold tiltrukket tusindvis af danske og udenlandske surfere til vesterskysten Klitmøller i Thy. I dag er ca. 160 af byens 800 indbyggere nye tilflyttere. De er kommet pga. de særlige surfefaciliteter langs kysten, og de fleste er kommet inden for de seneste 5-10 år. Klitmøller er gået fra at være et traditionelt fiskersamfund til et sted for surfere, hvilket har åbnet op for nye erhvervs muligheder. Med tilskud fra LAG Thy-Mors, Thisted kommune og RealDania er det lykkedes at videreudvikle de stedbundne ressourcer.

Klitmøller har fra og med 2010 været værtsby for surfersportens World Cup, og tilskud fra aktionsgruppen har været en vigtig hjælp. Samtidig har Fiskeri LAG Nord ydet tilskud til bevarelsen af den traditionelle fiskerkultur bl.a. gennem støtte til restaurering og bevaring af fiskernes gamle redskabsskure. Selvom det kommercielle fiskeri er ubetydeligt, skal bevaring af den oprindelige kultur fortsat være et aktiv for området.

Erhverv og turismen i området udvikler sig og skifter karakter. Der er skabt en ny stærk identitet, som aktiviteterne omkring Cold Hawaii har været stærkt medvirkende til.¹¹

Fiskernes redskabshuse i Klitmøller

¹¹ <http://www.livogland.dk/vidensbase/projekter/building-the-cold-hawaii>

Lokale aktionsgrupper og områdefornyelse i mindre byer

Siden 2007 har beslutninger om tilskud til områdefornyelse i mindre byer kunnet kombineres med midler fra landdistriktsprogrammet. Der er i perioden ydet tilskud til ca. 40 områdefornyelsesprojekter.

Kommuner, der får statsligt tilskud til områdefornyelse i mindre byer fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, kan opnå supplerende EU-tilskud fra landdistriktsprogrammet. Det sker gennem en lokal aktionsgruppe, men finansieres fra en særlig pulje, der ikke belaster den enkelte aktionsgruppes budget. Formålet med de enkelte projekter skal ligge inden for rammerne af den lokale aktionsgruppes udviklingsstrategi. Byfornyelsens fysiske, kulturelle og sociale elementer bliver således kombineret med de lokale aktionsgruppers indsats for forbedring af beskæftigelse, erhverv og levevilkår. Herved styrkes indsatsen og effekterne forøges.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har igangsat en kortlægning og analyse af samarbejdet mellem aktionsgrupperne og tilskudsordningen til områdefornyelse, herunder afklaring af hvad LAG-midlerne har tilført områdefornyelsen, og om samarbejdet har skabt synergi i de lokale indsatser.

Analysens endelige resultater forventes offentliggjort i foråret 2013. De foreløbige resultater indikerer, at samarbejdet sikrer et stærkere lokalt engagement og opbakning til områdefornyelsen gennem de bredt funderede lokale aktionsgrupper. Herudover betyder samarbejdet, at de lokale områdefornyelsesprojekter kan opnå større sammenhæng med den erhvervsmæssige udvikling i området, herunder turisme.

Nedenfor er beskrevet 2 eksempler på samarbejdsprojekter mellem lokale aktionsgrupper og projekter inden for områdefornyelse.

Områdefornyelse i Gedser og Gedser Odde 2009-2014

Programmet for områdefornyelsen i Gedser og Gedser Odde indeholder blandt andet indsatserne "Sydspidsen" og "Eksperimentarium for Natur og Teknik". Projekterne gennemføres i samarbejde med aktionsgrupperne og tager udgangspunkt i de stedbundne, lokale ressourcer i form af naturressourcer, kultur samt lokale foreningsaktiviteter. Projekterne, knytter kultur- og naturaktiviteter sammen med turisme og skal ses som et forsøg på at udvikle helt nye aktiviteter og virksomheder. Det er målet, at projekterne vil virke som igangsættere for nye projekter og skabe erhvervsudvikling via turisme. Det er tillige håbet, at projekterne sammen med de øvrige initiativer vil øge bosætningen i området.

Områdefornyelse og lokale aktionsgrupper som drivkraft for bosætning i Vestervig

Vestervig i Thisted kommune er en historisk landsby, hvis oprindelse kan føres tilbage til middelalderen. Byen har stolte traditioner, men i mange år gik det tilbage for byen. Mange af husene langs hovedgaden, der er fra perioden 1800-1940, var blevet forladt, uden der kom tilflyttere til. Hovedgaden er byens ansigt udadtil, og for forbipasserende gav de mange forfaldne huse et indtryk af forfald og nedgang. Det skulle der ændres på.

En stor koordineret indsats blev iværksat, hvori LAG Thy-Mors var en væsentlig aktør. Vestervig Byfornyelse ApS og Thisted Kommune rev i samarbejde 12 huse ned i løbet af 2010-2011. Den visuelle forandring er enorm. Hvor den forbipasserende før blev skæmmet af en række af faldefærdige huse, får man nu et grønt indtryk af landsbyen.

De fysiske rammer virker mere tiltrækkende på potentielle tilflyttere, og fremstår som en ressource. LAG Thy-Mors har i et samarbejde om områdefornyelsesprojektet gjort det muligt at styrke byens fritidsaktiviteter gennem etablering af en squashbane, et motionscenter og et mødelokale ved det lokale aktivitetscenter. Ligeledes er det gamle Thinghus blevet omdannet til udstillingssted for lokale kunstnere.

Vestervig er i dag inde i en positiv udvikling, og landsbyen fortæller i dag en helt anden historie end for bare 5 år siden. I 2011 blev der solgt 10 huse, blandt andet til børnefamilier. Dermed er byen også et eksempel på, hvordan det kan lykkes at vende en negativ udvikling i en landsby.¹²

¹² <http://www.livogland.dk/vidensbase/projekter/byfornyelse-vestervig>